

Darmspoelen met een rectaal spoelsysteem

Uw kind is geboren met een anorectale malformatie, de ziekte van Hirschsprung of met Spina Bifida. Hierdoor kunnen er problemen zijn met het lozen of het ophouden van de ontlasting. Tot ongeveer 4-jarige leeftijd behandelen wij deze problemen met laxantia via de mond en/of klysma's. Wanneer uw kind ouder is en goed op het toilet kan zitten (eventueel met hulpmiddelen), kunnen we proberen met een rectaal spoelsysteem de dikke darm schoon te spoelen.

Wat is het doel?

Door het spoelen kunt u de dikke darm van uw kind regelmatig en op een zelf gekozen vast tijdstip leeg maken. Het spoelen van de dikke darm gebeurt via de anus met handwarm water. Het gaat daarbij niet alleen om het uitspoelen van de darm, maar ook om de darm een seintje te geven om samen te trekken, zodat de ontlasting geloosd wordt. Na het spoelen van de dikke darm is het de bedoeling dat uw kind 24 tot 48 uur vrij is van ontlasting.

Waarom de overgang van klysma's naar rectaal spoelen?

Uw kind is geboren met een afwijking die blijvende problemen kan geven met de ontlasting. Uw kind heeft mogelijk de rest van zijn leven hulpmiddelen nodig om te kunnen ontlasten. Dan is rectaal spoelen met handwarm water een goede optie. Ook proberen wij uw kind met het rectaal spoelen zo onafhankelijk mogelijk te maken. Door gecontroleerd ontlasting te lozen op een zelf gekozen moment op het toilet. Het is een handeling die uw kind (op oudere leeftijd) goed kan leren en zelf kan doen.

Over het spoelen

Vorbereiding en voorzorgsmaatregelen

- Het beste moment om met rectaal spoelen te starten is als er geen ontlastingpropfen in de darmen aanwezig zijn, omdat het water dan makkelijker de darmen inloopt. Mocht het nodig zijn, dan proberen we met behulp van orale laxantia en klysma's de propfen zoveel mogelijk te verwijderen.
- Het is aan te raden uw kind voor het spoelen te laten plassen of te katheteriseren (wanneer uw kind altijd gekatheteriseerd wordt).
- Het spoelen vindt bij voorkeur plaats op een toilet (met eventuele aanpassingen) of op een po-stoel die boven het toilet gezet kan worden.
- Maak het uw kind zo aangenaam mogelijk. Het spoelen duurt namelijk enige tijd. Zorgt u ervoor dat uw kind comfortabel en in de juiste houding zit:
 - De benen moeten in een hoek van 90° staan (eventueel ondersteund met een voetenbank).
 - Maak eventueel gebruik van een brilverkleiner.
 - Gebruik een zachte toiletbril. Bijvoorbeeld van schuimplastic of siliconen.
- Wanneer uw kind in de juiste houding zit, kan hij/zij met behulp van bijvoorbeeld een tafeltje of een andere aanpassing een spelletje doen, een boekje lezen of naar muziek luisteren.
- Zorg ervoor dat u in de buurt van uw kind blijft tijdens het spoelen.

Het is de bedoeling dat uw kind ook probeert mee te werken. In het begin doet u alle handelingen, maar we raden u aan steeds meer aan uw kind over te laten.

Tijdstip

Kies in overleg met de verpleegkundig consulent W.I.S. een vast tijdstip voor het rectaal spoelen. Het meest efficiënte tijdstip is 's morgens vroeg, maar voor veel gezinnen is dit een druk moment van de dag. U kunt dan beter voor een ander moment kiezen, zodat er rustig de tijd voor is en iedereen goed gemotiveerd blijft (bijvoorbeeld aan het einde van de middag).

Spoelt u niet binnen een uur na de maaltijd. De spijsvertering is dan in volle gang en door het spoelen worden de darmen dan ook nog extra geprikkeld. Uw kind kan zich hierdoor onwel gaan voelen. Bij voorkeur spoelt u tussen twee maaltijden in.

Spoel niet vlak voor het slapen. Het is de bedoeling dat uw kind nog wat actief blijft voor als er nog ontlasting moet komen.

Hoe vaak ?

Meestal spoelt u dagelijks of om de dag, in overleg met uw behandelend arts. Het verdient de voorkeur om de eerste maand dagelijks te spoelen. Wanneer dit goed lukt en uw kind tussen de spoelbeurten geen ontlastingsverlies heeft, kunt u bekijken of het om de dag kan.

Spoelsystemen

Er zijn verschillende spoelsystemen die geschikt zijn om de darm te spoelen. Samen met de verpleegkundig consulent W.I.S. kiest u een systeem dat het meest geschikt is voor uw kind. Zij legt ook uit hoe u deze moet gebruiken en waar u de materialen kunt bestellen.

Er zijn twee verschillende spoelmethodes die veel gebruikt worden:

1. Spoelen met een conus: een trechtervormige uiteinde van het spoelsysteem die tegen de anus wordt gezet. Hierdoor kan water uit een zak in de endeldarm lopen. Dit kan met behulp van een pomp of de zwaartekracht.
2. Spoelen met een rectale ballonkatheter: een katheter die rectaal wordt ingebracht. Hierna wordt een ballon opgeblazen met water of lucht, afhankelijk van welk merk u kiest. Het water wordt daarna in de endeldarm gepompt: met een handpompje of elektronisch.

Stap voor stap

Wat heeft u nodig?

- Rectaal spoelsysteem.
- Kraanwater op lichaamstemperatuur 37° (handwarm). In landen waar u het kraanwater niet mag drinken, kunt u beter flessenwater gebruiken.
- Zo nodig (olijf)olie.

Rectaal spoelen met spoelsysteem met een conus

- Vul het spoelsysteem met de afgesproken hoeveelheid water (37°). De gemiddelde hoeveelheid is 20 ml per kg lichaamsgewicht van uw kind.
- Maak de conus glad met wat olie.
- Breng de conus in de anus en druk deze aan door de conus vast te houden tussen ring- en middelvinger.
- Laat het water rustig in vijf minuten inlopen.
- Verwijder de conus van de anus.
- Meestal komt er meteen een plons water mee. Daarna kan uw kind in ongeveer een half uurtje op de wc ontlasting uitpersen en de rest van het water dat hoger in de darm is gekomen.
- Laat uw kind zo mogelijk meepersen, bijvoorbeeld iedere vijf minuten. U kunt eventueel de buik van uw kind rondom masseren (met de klok mee).
- Observeer of luister of er voldoende water en ontlasting gekomen is.
- Het risico van te vroeg van het toilet gaan is bruin water-/ontlastingverlies.
- Sommige kinderen hebben na het spoelen snel een volle blaas, zij moeten dan weer plassen of zo nodig extra gekatheteriseerd worden.
- Na het spoelen de conus met een zeepsopje schoonmaken en het spoelsysteem drogen.

Rectaal spoelen met spoelsysteem met een ballonkatheter

- Vul het spoelsysteem met de afgesproken hoeveelheid water (37°). De gemiddelde hoeveelheid is 20 ml per kg lichaamsgewicht van uw kind.
- Activeer het glijmiddel van de rectumkatheter met water volgens de gebruiksaanwijzing.
- Breng de rectumkatheter in op de voorgeschreven manier en blaas de ballon op.
- Laat het water rustig in 5 minuten inlopen.
- Laat de ballon van de rectumkatheter leeglopen en verwijder de katheter uit de anus.
- Meestal komt er meteen een plons water mee. Daarna kan uw kind in ongeveer een half uurtje op de wc ontlasting uitpersen en de rest van het water dat hoger in de darm is gekomen.
- Laat uw kind zo mogelijk meepersen, bijvoorbeeld iedere vijf minuten. U kunt eventueel de buik van uw kind rondom masseren (met de klok mee).
- Observeer of luister of er voldoende water en ontlasting is gekomen.
- Het risico van te vroeg van het toilet gaan is bruin water-/ontlastingverlies.
- Sommige kinderen hebben na het spoelen snel een volle blaas, zij moeten dan weer plassen of zo nodig extra gekatheteriseerd worden.
- Na het spoelen de gebruikte rectaal katheter weggooiën in de afvalbak en het spoelsysteem drogen.

Bijwerkingen en complicaties

- Uw kind heeft tijdens en vlak na het spoelen last van darmkrampen: let goed op de juiste temperatuur van het spoelwater. Bij te koud water heeft uw kind meer kans op krampen.
- Het water wil er niet inlopen: waarschijnlijk zit er een keuteltje voor de opening van de conus. Vraag uw kind om te proberen deze uit te persen of probeer de keutel met een toiletpapiertje te verwijderen. Het kan ook zijn dat de waterzak te laag hangt, waardoor het water er niet inloopt.
- Er zit bloed bij de ontlasting: kijk of uw kind een scheurtje (frissuur) of een aambeij bij zijn anus heeft. Als dit het geval is, zorg dan voor voldoende olie aan de conus.
- De ontlasting is erg hard: neemt u contact op met de verpleegkundig consulent W.I.S. of uw behandelend arts. Die bespreekt met u wat er aan gedaan kan worden.
- Uw kind heeft stinkende meestal zure diarree, maar is verder niet ziek: u kunt gewoon doorgaan met spoelen.
- Uw kind spuugt, heeft diarree en verhoging: u stopt met spoelen, omdat uw kind waarschijnlijk een darminfectie heeft. U kunt weer beginnen zodra de klachten van uw kind over zijn.
- Het water lekt in het toilet, ondanks dat de conus goed is aangedrukt: neem contact op met de verpleegkundig consulent W.I.S. voor advies over een ander conus of een ander spoelsysteem.

Belangrijk: naast het regelmatig rectaal spoelen is ook het eten van vezelrijke voeding, voldoende drinken en als het kan voldoende beweging belangrijk.

Contact

Wanneer u nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met de verpleegkundig consulent W.I.S. Suggesties en opmerkingen zijn altijd welkom.

Verpleegkundig consulenten W.I.S. (Wond-, Incontinentie- en Stomazorg).

Telefoonnummer: (010) 703 61 17.

E-mail: wiskids@erasmusmc.nl.

Buiten kantooruren en bij spoed kunt u het beste contact opnemen met de behandelend arts van uw kind.

